

УДК: 376.744

О.А. ЄРЬОМЕНКО

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ КРАЇН СНД АЗІЙСЬКОГО РЕГІОНУ В УКРАЇНІ: ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД

У статті висвітлено проблему виокремлення особливостей виховання студентів країн СНД Азійського регіону на базі українського інженерно-педагогічного навчального закладу, досліджено тенденції процесу виховання підростаючого покоління в Азійському регіоні. У зв'язку з цим, визначено стиль виховання, що дає змогу підтримувати високий рівень дисципліни та результативності навчально-виховного процесу інженерно-педагогічного навчального закладу на основі особистісно-орієнтованої технології.

Ключові слова: адаптація, виховання, особистість, педагог, студент-іноземець, супровід, ситуація успіху, взаємодія.

Виховання іноземних студентів є важливою ланкою у системі підготовки інженерів-педагогів, в основі якої лежить адаптація студента-іноземця до життя в нових умовах, гармонійної взаємодії з новим навчально-виховним середовищем, у якому вони адекватно виконують вимоги, що ставляться до них у процесі навчання й виховання. Ефективне виконання виховної діяльності зі студентами країн СНД Азійського регіону здійснюється під впливом глибинних народних національно-виховних традицій, функціонування яких, разом з тим, відповідає реаліям сьогодення.

Вирішення проблеми виокремлення особливостей виховання студентів країн СНД Азійського регіону в Україні ускладнюється тим, що в сучасному навчальному закладі існують дві парадигми навчально-виховного процесу: авторитарна, яку називають традиційною, і особистісно орієнтована, або гуманістична.

Мета статті – висвітлення особливостей виховання студентів країн СНД Азійського регіону в Україні в контексті особистісно орієнтованого підходу.

Як показав аналіз історико-педагогічних джерел та сучасних праць, присвячених особистісно орієнтованій технології (Г.А. Балл, І.Д. Бех, О.В. Бондаревська, С.І. Гончаренко, О.В. Киричук, С.І. Подмазін, О.Я. Савченко, О.В. Сухомлинська, І.С. Якиманська та інші), першочерговим та обов'язковим є для педагога вивчення особистості. Наголошується, що саме в навчальному закладі людина розкривається як особистість, яка вже має надані їй від природи певні психофізіологічні можливості, притаманне їй світовідчуття, свої інтереси, життєві цінності й устремління, особистісні потреби, які вона повинна обов'язково реалізувати [7].

У ході дослідження особливостей виховання іноземних студентів нами встановлено тенденції процесу виховання в Азійському регіоні. По-перше, азійське суспільство значно менше, ніж західні, цінує свободу і значно більше – порядок і спокій, їх відрізняє повага до влади. По-друге, воно високо цінує колективізм, солідарність, надзвичайно великого значення надає сім'ї. По-третє, для нього характерна велика прихильність традиційним моральним цінностям, дисципліні, ощадливості.

У зв'язку з урахуванням історично складених традицій, ціннісних орієнтирів виховання студентів Азійського регіону доходимо висновку, що історично складається певний тип виховання, побудований на основах авторитарної педагогіки, стиль виховання, що дає змогу підтримувати високий рівень дисципліни та резуль-

тативності навчально-виховного процесу за умови постійного демонстрування авторитету педагога.

Але слід зазначити, що основним акцентом Закону України “Про освіту” є його спрямованість на особистість. Законом передбачено, що освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, взаємоповаги між націями і народами [8]. Тому принципово іншу побудову й реалізацію взаємовідносин педагогів з іноземними студентами можна запозичити із технології особистісно орієнтованого підходу, в основі якого вироблені певні конкретні принципи: визнання особистості (студента, педагога, керівника) суб’єктом освітньої діяльності й суб’єктних відносин; визнання людини складною системою, яка саморозвивається; визнання особистості метою, а не засобом освітньої діяльності тощо. У рамках цієї технології педагогічне спілкування педагога зі студентом передбачається як обмін досвідом пізнання (творчості), як своєрідна зустріч “мого” й “вашого”, як обмін змістом двох носіїв суб’єктного досвіду – педагога і студента. Варто зазначити, що ці відносини побудовані на гуманістичній основі, проте, як свідчать теоретики особистісно орієнтованої технології, – вони не нагадують взаємини двох рівноправних партнерів. Педагог виступає носієм соціокультурних зразків і повинен забезпечити засвоєння студентами їх загальноприйнятого змісту (наукового, соціального, етичного). Проте свою діяльність він здійснює тільки через опору на суб’єктивний досвід студента, шанобливе й серйозне ставлення до нього [6, с. 18–19].

У зв’язку з цим особистісно орієнтована технологія передбачає здійснення змін не лише змісту, а й форм відносин педагога з іноземними студентами, наприклад, широке використання діалогу в роботі замість традиційного монологу тощо.

Розробка спеціальної особистісно орієнтованої технології у виховному процесі інженерно-педагогічної академії в роботі з іноземними студентами може включати: створення та використання спеціального банку даних, які розкривають особливості розвитку індивідуальності кожного студента в умовах його навчання та виховання; розробку карти вивчення особистості студента-іноземця в освітньому процесі з урахуванням специфічних цілей та завдань освітнього закладу; виявлення та фіксацію динаміки цілісного особистісного розвитку кожного студента через аналіз когнітивної мотиваційно-потребнісної, емоційно-вольової сфери як головних складових у їх взаємозв’язку та динаміці; розробку індивідуальних освітніх програм, альтернативних навчальному стандарту, сприятливих для корекції стимулу, прогнозу особистісного розвитку; складання на цій основі навчального “профілю” студента-іноземця як нового типу документації навчального закладу. Усе це, на думку прихильників особистісно орієнтованої технології, сприятиме створенню у навчально-виховному процесі атмосфери доброзичливості й гуманності, зміцненню відносин між суб’єктами навчально-виховного процесу [7, с. 20–21].

Водночас необхідно відзначити, що в особистісно орієнтованій системі набуває поширення особлива культура підтримки особистості шляхом педагогічного супроводу, що визначається як особливий вид допомоги супроводжуваному та забезпечує особистісний розвиток і виховання в умовах освітньо-виховного процесу, сприяє цілеспрямованому розкриттю здібностей студентів, зростанню професіоналізму, працездатності, збереженню здоров’я та життя.

Науковці виділяють особливі характеристики педагогічного супроводу: об’єднання мети психологічної та педагогічної допомоги; фокусування на особистості студента (реалізації потенційних можливостей, розкритті індивідуальних особливостей особистості); підтримка оптимально значущих якостей особистості; ко-

рекція вад розвитку особистості; надання суб'єкту навчально-виховної діяльності права самостійно здійснювати свій вибір і нести за нього відповідальність.

Підтримка іноземних студентів, у нашому розумінні, – це педагогічно організована діяльність педагогів з надання превентивної та оперативної допомоги у вирішенні їх індивідуальних проблем, пов'язаних з фізичним і психологічним здоров'ям, спілкуванням, успішним просуванням у навчанні, життєвим та професійним самовизначенням [3, с. 9].

Не менш важливим у виховній роботі зі студентами країн СНД Азійського регіону є звернення до технології “Створення ситуації успіху”, основою якої є особистісно орієнтований підхід. Реалізація цієї технології виробляє найціннішу людську якість – стійкість у боротьбі з труднощами, з якими постійно стикається студент-іноземець.

Сутність ситуації успіху науковці вбачають у цілеспрямованому, організованому поєднанні умов, за яких створюється можливість досягти значних результатів діяльності як окремо взятої особистості, так і колективу в цілому [1]. У педагогічному сенсі успіх може бути результатом продуманої тактики педагога, куратора. Головний сенс діяльності педагога полягає в тому, щоб створити своєму вихованцеві ситуацію успіху.

Результат технології, яка розглядається, значною мірою залежить від особистісних якостей педагога. Він мусить дбати про створення ситуації успіху, вміти впливати на студентів, поважати й розуміти їх внутрішній світ, володіти емоційною культурою, психологічною компетенцією.

З огляду на це ми можемо відтворити сутність особистісно орієнтованого підходу в рисунку.

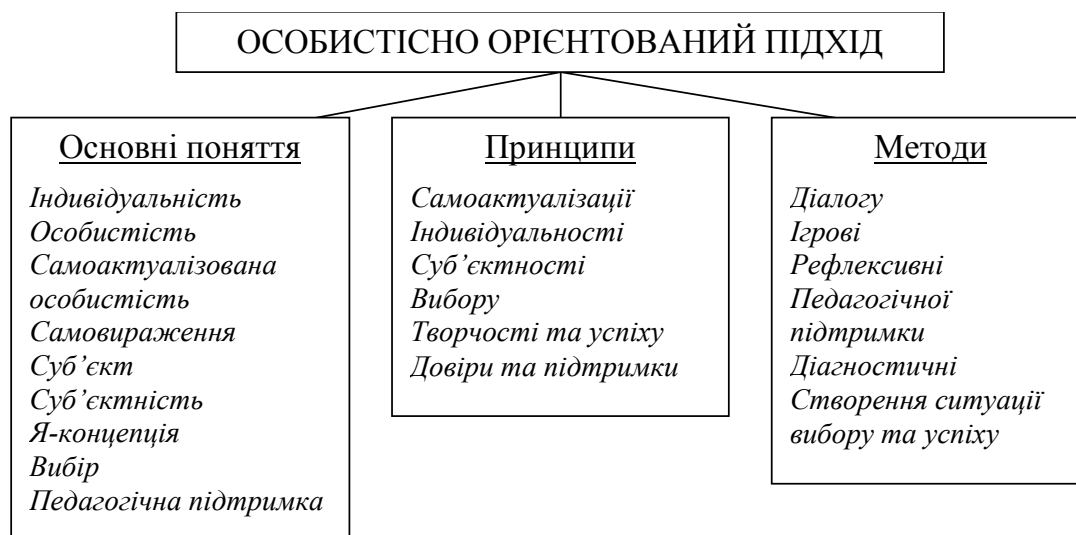

Рис. Сутність особистісно орієнтованого підходу

Висновки. Дослідивши особливості виховання студентів країн СНД Азійського регіону в Україні, ми доходимо висновку, що певною мірою система виховної роботи з іноземними студентами має будуватися на основах національних традицій та ціннісних орієнтирів тієї країни, з якої прибули абітурієнти. Але дієвим чинником формування цілісної та гармонійно розвинутої особистості є перехід від авторитарно-дисциплінарної педагогіки до особистісно орієнтованої моделі виховання,

у якій головним стає розуміння, визнання й прийняття вихованців. Це дасть змогу правильно керувати виховним процесом і ефективніше вирішувати завдання з оптимізації навчально-виховного процесу в інженерно-педагогічній академії.

Подальших розвідок потребує методика організації виховної роботи зі студентами країн СНД Азійського регіону в Україні на основі особистісно орієнтованого підходу.

Список використаної літератури

1. Белкин А.С. Ситуация успеха. Как ее создать : [кн. для учителя] / А.С. Белкин. – М. : Просвещение, 1991. – 176 с.
2. Бех І.Д. Педагогіка успіху: виховні втрати та їх подолання / І.Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 4. – С. 5–15.
3. Личностно-ориентированный подход в педагогической деятельности: разработка и использование / под. ред. Е.Н. Степанова. – М. : ТЦ Сфера, 2004. – 128 с.
4. Степашин Б. Диференційований підхід у всіх сферах навчального процесу / Б. Степашин // Радянська школа. – 1979. – № 8. – С. 7–10.
5. Шмуклер Ю. Нова модель шкільної освіти: гуманізація, демократизація, оптимізація / Ю. Шмуклер // Рідна школа. – 2000. – № 3. – С. 16–17.
6. Якиманская И.С. Развивающее обучение / И.С. Якиманская. – М. : Педагогика, 1979. – 143 с.
7. Якиманская И.С. Технология личностно-ориентированного образования / И.С. Якиманская. – М. : Сентябрь, 2000. – 154 с.
8. Закон України “Про Освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2013.

Еременко О.А. Особенности воспитания студентов стран СНГ Азиатского региона в Украине: личностно ориентированный подход

В статье рассмотрена проблема выделения особенностей воспитания студентов стран СНГ Азиатского региона на базе украинского инженерно-педагогического учебного заведения, исследованы тенденции процесса воспитания подрастающего поколения в Азиатском регионе. В связи с этим, определен стиль воспитания иностранных студентов, позволяющий поддерживать высокий уровень дисциплины и результативности учебно-воспитательного процесса инженерно-педагогического учебного заведения на основе личностно ориентированной технологии.

Ключевые слова: адаптация, воспитание, личность, педагог, студент-иностранец, сопровождение, ситуация успеха, взаимодействие.

Eryomenko O. The peculiarities of the students' educating in the CIS countries of the Asian region in Ukraine: the student-centered approach

The article deals with the problem of educational peculiarities distinguishing of the students in the CIS countries of the Asian region on the base of the Ukrainian Engineering and Pedagogical educational institution. The author pays attention to the construction of an optimal educational system for foreign students as an important link in the system of the engineers-teachers' training, based on the adaptation of the foreign students for the life in the new conditions, harmonious interaction with the new teaching and educational environment where they adequately fulfill the requirements which appear in the process of learning and education.

The tendencies of the process of the younger generation educating in the Asian region have been analyzed. Thereby, the parenting style has been determined. It gives an opportunity to maintain a high level of discipline and efficiency of the teaching and educational process of the engineering and educational institution.

It was established that at the basis of the student-centered approach the teacher performs as a bearer of social and cultural patterns, and has to ensure mastering of conventional content

by the students (scientific, social, ethical). However, he carries out his activity only through the reliance on the subjective experience of the student, respectful and serious attitude to him or her.

It was noted that in the student-oriented system a special culture of personality support is getting spread by the pedagogical accompaniment, which is regarded as a special type of care to the accompanied person and provides personal development and education in conditions of educational process, promotes meaningful disclosure of students' abilities, growth of its professionalism, efficiency, preservation of the health and life.

The use of the special student-oriented technology in the educational process of the engineering and pedagogical institution was proposed in working with foreign students, which may include: creating and using of a special database, revealing features of the individual development of each student in conditions of his (her) training and education, development of the personal study map of the foreign students in the educational process considering the specific goals and objectives of the educational institution; identifying and fixing of the holistic personal development dynamics of each student through the analysis of cognitive motivational and demanded, emotional and volitional, as main components in their relationship and dynamics, development of the individual educational programs, alternative to teaching standard, favorable for stimulus correction, prediction of personal development, drafting on this basis of the foreign student academic "profile" as a new type of school documentation.

It has been proved that an effective factor of formation of a coherent and harmonious developed personality is the transition from the authoritarian disciplinary pedagogy to the student-centered model of education, where the understanding, acknowledgment and acceptance of trainees is becoming a main thing, that allows proper managing of the educational process and to solve the problem of optimizing of the teaching and educational process in the Engineering and Pedagogical Academy more effectively.

Key words: adaptation, education, personality, a teacher, a foreign student, accompaniment (support), the situation of success, interaction.